

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії

Анатолій МАЗАРАКІ
" 14 " жовтня 2022 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня
молодшого бакалавра

галузь знань
спеціальність
освітні програми

29 «Міжнародні відносини»
292 «Міжнародні економічні відносини»
«Міжнародний бізнес»,
«Міжнародний маркетинг»,
«Міжнародна торгівля»

Київ 2022

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: Г.В. Дугінець, д-р екон. наук, доц., Ю.О. Олейніков, канд. екон. наук, доц., Ю.М. Воробей, канд. екон. наук, І.П. Соколовська, канд. екон. наук, доц., О.В. Новак, канд. екон. наук

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри світової економіки 15 грудня 2021 р., протокол № 5 і затверджено приймальною комісією 20 січня 2022 р., протокол № 12.

Рецензент Н.Г. Калюжна, д-р екон. наук, проф.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого
бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра

галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини»
освітні програми	«Міжнародний бізнес», «Міжнародний маркетинг», «Міжнародна торгівля»

Автори: ДУГІНЕЦЬ Ганна Володимирівна,
ОЛЕЙНІКОВ Юрій Олександрович,
ВОРОБЕЙ Юлія Миколаївна,
СОКОЛОВСЬКА Ірина Петрівна,
НОВАК Олена Володимирівна

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування призначена для вступників, які здобувають ступінь «бакалавр» за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» (на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, основі освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра). Програма фахового вступного випробування є науково-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки вступників до професійної діяльності.

Метою програми є забезпечення вступників інформацією щодо структури та змісту випробування, а також створення необхідних умов для оцінювання знань, здобутих у процесі навчання за освітньо-кваліфікаційною програмою підготовки молодших спеціалістів відповідної спеціальності.

Фахове вступне випробування проводять у формі письмового тестування, що дає змогу перевірити теоретичні знання вступників, їх уміння логічно мислити та вирішувати проблемні ситуації з міжнародних економічних відносин.

Програма фахового вступного випробування містить такі розділи:

1. Макроекономіка.
2. Зовнішня політика України.
3. Історія міжнародної торгівлі.

До програми додається список рекомендованих джерел.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. МАКРОЕКОНОМІКА

Макроекономічна теорія як розділ економічної науки. Предмет, метод, функції та завдання макроекономіки.

Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Взаємозв'язок макроекономічних показників у СНР. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та методи його вимірювання. Номінальний та реальний ВВП. Дефлятор ВВП та індекси цін. Динаміка та структура ВВП в Україні.

Сутність та структура сукупного попиту. Крива AD. Цінові ефекти моделі сукупного попиту. Нецінові чинники впливу на сукупний попит.

Сукупна пропозиція у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива AS. Чинники впливу на сукупну пропозицію. Класичний

та кейнсіанський підходи до формування макроекономічної рівноваги у моделі AD- AS.

Кейнсіанський аналіз споживання та заощадження. Сутність парадоксу ощадливості. Неокласичні концепції споживання Ф. Модільяні, М. Фрідмена та І. Фішера.

Автономні інвестиції як компонент сукупних витрат. Модель простого мультиплікатора витрат (Кейнса). Індуковані інвестиції. Модель акселератора.

Моделі макроекономічної рівноваги. Еволюція розвитку класичної моделі макроекономічної рівноваги. Неокласична модель макроекономічної рівноваги: взаємодія ринків ресурсів, товарів, грошей і заощаджень. Формування загальної рівноваги у неокласичній моделі. Рівновага товарного ринку у моделі "витрати-випуск" або "кейнсіанський хрест".

Рівновага національного ринку у моделі IS-LM. Поєднання рівноваги на товарному та фінансовому ринках. Крива IS. Інвестиційна та ліквідна пастки. Оперативний та спекулятивний попит на гроші. Поєднання рівноваги на товарному та грошовому ринках. Крива LM. Загальна рівновага на ринках товарів та платних послуг, грошей та цінних паперів. Модель IS-LM.

Фіскальна політика держави: зміст та інструменти фіскальної політики. Дискреційна та недискреційна фіскальна політики. Наслідки впливу фіскальної політики на макроекономічну рівновагу у моделях «витрати-випуск» та IS-LM. Бюджет держави та проблеми його балансування. Дефіцит бюджету та державний борг.

Монетарна політика: суть монетарної політики, її інструменти та цілі. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Центральний банк як суб'єкт монетарної політики. Таргетування інфляції як сучасна стратегія монетарної політики. Монетарні мультиплікативні ефекти: депозитний та грошовий мультиплікатори. Наслідки монетарної політики за моделлю IS-LM. НБУ та монетарна політика в Україні.

Теоретичні підходи до класифікації та пояснення циклічних коливань. Моделювання причин виникнення циклічних коливань. Державне антициклічне регулювання.

Сутність та фактори сучасного економічного зростання. Некейнсіанська модель економічного зростання Харрода-Домара. Неокласична модель економічного зростання Р. Солоу. Проблеми реалізації політики економічного зростання в Україні.

Сутність та методи вимірювання інфляції. Форми прояву інфляції та їх класифікація. Інфляція попиту та інфляція витрат. Соціально-економічні наслідки інфляції. Заходи антиінфляційного регулювання.

Безробіття та політика зайнятості. Кількісна оцінка рівня безробіття та зайнятості. Види безробіття. Фактичний та природний рівень безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття. Кейнсіанська та неокласична моделі безробіття та засоби його обмеження. Засоби державного регулювання зайнятості та соціального захисту населення. Стан ринку праці та політика регулювання зайнятості в Україні.

Макроекономічна політика у відкритій економіці. Зовнішньоекономічна політика та її інструменти. Показники відкритості економіки. Платіжний баланс та його структура. Стан платіжного балансу в Україні. Валютний курс та фактори, що його визначають. Режими валютної політики та їх ефективність. Модель рівноваги для відкритої економіки Манделла-Флемінга та її практичне використання.

Розділ 2. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Роль зовнішньої політики держав у формуванні національної стратегії розвитку. Складові і типи зовнішньої політики держави. Взаємовплив і взаємодія внутрішньої та зовнішньої політики держави. Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави.

Історичні етапи формування зовнішньої політики України: міжнародні контакти давніх слов'ян, зовнішня політика князів слов'янських земель. Міждержавні договори Київської Русі із зарубіжними країнами. Галицько-Волинське князівство та його міжнародні контакти.

Особливості ведення зовнішньої політики Запорізькою Січчю. Зовнішня політика Богдана Хмельницького. Дипломатія часів українських гетьманів. Українсько-російські стосунки. Переяславська угода і Березневі статті. Дипломатія періоду «Руїни».

Проголошення незалежності Української держави та проблеми визнання її у світі на початку ХХ ст. Відносини України з більшовицькою Росією. Варшавський мирний договір. Утворення СРСР та втрата Україною її дипломатичних прерогатив. «Українське питання» в міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни.

Концептуальні засади зовнішньої політики України та її нормативно-правове наповнення. Еволюція системи правового регулювання зовнішньої політики України. Вплив міжнародних нормативно-правових актів на формування зовнішньої політики України.

Компетенція органів державної влади у сфері зовнішньої політики. Роль спеціалізованих органів державного управління у реалізації зовнішньої політики.

Характеристика основних напрямів стратегічного партнерства України на сучасному етапі: Європа, країни Балтії. Стратегічні відносини України зі США та Канадою. Особливості на нормативна база

двосторонніх відносин. Торговельно-економічне співробітництво. Міжпарламентські та міжурядові політичні контакти. Напрями розширення стратегічного партнерства України.

Основні етапи утворення Європейського Союзу. Етапи розширення ЄС та їх наслідки для України. Хронологія взаємин Україна – Європейський Союз. Політика сусідства ЄС. Місце України в проектах ЄС «Східне партнерство» та «Чорноморська синергія». Проблеми української економіки, зумовлені євроінтеграцією.

Основні етапи українсько-російських відносин. Нормативно-правове забезпечення двосторонніх відносин. Міжпарламентська комісія та її обов'язки. Відносини України з Білоруссю. Українсько-молдовські – відносини. Кавказький вектор української політики. Азійські республіки СНД в політиці України.

Україна та інтеграційні процеси на пострадянському просторі. Проблеми функціонування та перспективи розвитку ОЧЕС. Проблеми функціонування та перспективи розвитку ГУАМ.

Відносини України з країнами Азії, Африки та Латинської Америки: становлення, розвиток, договірно-правова база, перспективи розвитку відносин. Визнання та встановлення дипломатичних відносин між Ізраїлем та Україною.

Міжнародні фінансові структури в політиці України. Роль МВФ у формуванні зовнішньополітичних відносин України. Взаємодія з організаціями Групи Світового банку в умовах посткризового розвитку світової економіки.

Принципи СОТ та їх вплив на зовнішньоекономічну політику України. Основні напрями діяльності України в рамках СОТ. Проблема захисту національних інтересів в рамках СОТ.

Договори про економічне співробітництво: поняття, види, структура. Основні напрями торговельно-економічного співробітництва України.

Забезпечення національної безпеки та зовнішня політика України. Виклики Україні у світлі сучасної конфронтації світових геополітичних сил (США-ЄС-Росія). Відносини Україна-НАТО. Економічний аспект участі України в європейських організаціях з безпеки.

Національна безпека України на пострадянському просторі. Урегулювання питань українсько-румунського кордону. Встановлення державного кордону з Польщею, Словаччиною, Угорщиною.

Україна – член-засновник ООН. Принципи співробітництва держав світу в Статуті ООН. Взаємодія України з основними та спеціалізованими організаціями ООН.

Роль ООН в урегулюванні міжнародних конфліктів. Миротворча діяльність ООН та участь у ній України.

Розділ 3. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Торгівля як зв'язуюча ланка всіх типів, видів та форм економічної діяльності. Зародження та розвиток товарного виробництва. Перша технічна революція. Обмін як домінуючий вид первісної торгівлі. Поява перших грошей. Зародження і розвиток перших держав.

Міжнародна торгівля у Стародавньому та Античному світі: фактори інтенсифікації і розширення товарно-географічної структури міжнародної торгівлі. Шумеро-аккадсько-асіро-вавилонські царства та імперії. Друга технологічно-інформаційна революція. Створення та розвиток торговельного законодавства. Формування та розвиток срібно-грошової системи як фактор прискореного розвитку міжнародної торгівлі.

Розподіл праці в торговельній діяльності та поява торговельних спеціалізацій. Тамкари. Кодекс Хаммурапі. Особливості торгівлі держави Харапі - Мухандо-Джеро з державами Месопотамії.

Древній Єгипет як один з центрів міжнародної торгівлі. Єгипетська зернобанківська система. Державні та приватні банки Стародавнього Єгипту.

Виникнення і роль Персидської імперії в поширенні та розвитку міжнародної торгівлі того періоду.

Фінікійська держава як перша морська торговельна держава. Фінікійські колонії. Міста факторії. Друга інформаційна революція. Зародження системи середземноморських банків та банківських династій.

Участь Древнього Китаю у стародавній міжнародній торгівлі: особливості торгівлі, передумови зародження перших шовкових шляхів, основні торговельні зв'язки.

Стародавня Індія та її торговельні зв'язки.

Грецька торговельна колонізація Причорномор'я. Торговельні центри у VII–VI ст. до н. е. Мілет, Хіос, Самос, Корінф, Афіни. Боротьба Союзів Грецьких Держав за торгівлю зерновими та іншим продовольством. Поява металевих грошей. Торговельні зв'язки Карфагену-Струрії.

Імперія Олександра Македонського в процесі розвитку міжнародної торгівлі того періоду. Римська Імперія як Перша торговельна Імперія світу: напрямки торговельних зв'язків.

Візантійська імперія та розвиток міжнародної торгівлі як її основи. Кодифікація римського торговельного законодавства Імператором Юстиніаном. Генуезька торговельна імперія. IV Хрестовий похід та утворення Венеціанської торговельної імперії – монополії міжнародної торгівлі між Європою, Східною Африкою та Азією.

Основні напрямки торгівлі європейських держав. Північний торговельний шлях «Із Хазар в Варяги».

Домінування ісламських держав в міжнародній торгівлі (кінець VIII ст.-середина XVI ст. н. е.). Торгові центри Близького Сходу,

Північної Африки, Південно-Східної та Середньої Азії. Другий «шовковий шлях». Вплив міжнародної торгівлі на темпи промислового, технологічного, політичного і культурного розвитку країн-учасниць.

Хрестові походи. Відродження європейської торгівлі у XI-XII ст. Основні центри міжнародної торгівлі: Амальфі, Венеція, Генуя, Флоренція, Сієна. Вплив торговельних і банківських домів на розвиток міжнародної торгівлі Європи. Ганзейська торгівля. Роль пандемій чуми в скороченні і занепаду міжнародної торгівлі Європи.

Географічні відкриття як початок створення Європейських колоніальних імперій. Ост-Індські та Вест-Індські компанії – перше покоління транснаціональних компаній. Відкриття морського шляху в Індію Васко да Гамою. Лісабон – центр міжнародної торгівлі з Індією, Америкою та Китаєм. Роль Іспанії, Нідерландів та Англії як центрів світової торгівлі. Переміщення світових торгових шляхів у XVI ст. із Середземного моря до Атлантичного, Індійського та Тихого океанів. Поява і розвиток перших транскордонних банків як фактор інтенсифікації міжнародної торгівлі.

Економічні та демографічні наслідки утворення та функціонування Колоніальних імперій. Торгівельні війни між Англією та Голландією (1652 р. та 1672 р). Створення Банку Англії як першого Центрального Банку в Європі. Роль мануфактурного виробництва в розвитку нових форм торгівлі. Колоніальна торгівля. Торгівельні факторії. Розвиток работоргівлі як частини трансатлантичної торгівлі.

Промислова революція XVIII ст. Поширення протекціонізму та торговельні війни XVIII-XIX ст. в колоніальних імперіях. Епоха Буржуазних революцій в європейських метрополіях світових колоніальних імперій як чинник інтенсифікації міжнародної торгівлі.

Поява республік і конституційних монархій. Актуалізація міжнародних відносин. Завершення колоніального поділу світу, боротьба за його переділ. Третя науково-технічна революція 70-90-і рр. XIX ст.

Війна за незалежність північноамериканських колоній (1775-1783) і утворення США (1776). Швидкий індустріальний та торговельний розвиток США. Перший та Другий Банк США. Торгівельно-промислова та банківська експансії США у країни Південної, Центральної та Латинської Америки. Доктрина Монро. Створення Федеральної резервної системи США.

Поява нових європейських колоніальних імперій.

Вплив ліквідації Великих Колоніальних Імперій на світову торгівлю. Створення СРСР та участь у світовій торгівлі. Початок домінування США у світовій торгівлі. Велика депресія в США та її вплив на світову фінансово-торговельну систему. Світова торговельно і валютна війна

провідних країн світу 30-х років XX сторіччя. Новий курс Президента США Рузвельта.

Наслідки Другої світової війни для світових торговельних відносин. Започаткування СОТ через ГАТТ як систему угод та міжурядову організацію. «Холодна війна» та її вплив на світову торгівлю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До розділу 1. МАКРОЕКОНОМІКА

1. Лагутін В.Д. Макроекономіка : навч.посіб./ В.Д.Лагутін, Л.І.Пронкіна.- К.:Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2012.-268с.
2. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч. посіб. / Наук. ред. А.Ф. Мельник. –К.: Знання, 2008. – 699с.
3. Макроекономіка: базовий курс: навч. посіб. / [проф. І.Й. Малий, проф. І.Ф. Радіонова, доц. Т. Ф. Куценко, доц. Н.В. Федірко та ін.] — К.: КНЕУ, 2016. — 246 с.
4. Радіонова І.Ф. Макроекономіка: теорія та політика: Підручник. – К.: Таксон, 2004. – 348 с.
5. Гронтковська Г. Є., Косік А. Ф. Макроекономіка / Г.Є. Гронтковська, А.Ф. Косик. – К: ЦНЛ, 2017. – 672 с.
6. Макроекономічна політика у макроекономічній стабілізації національної економіки: монографія / за наук. ред. проф. І. Ф. Радіонової. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 240 с.

До розділу 2. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

1. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник/А.С. Філіпенко. – К.: Либідь, 2019. – 960 с.
2. Борисенко О.П. Зовнішньоекономічна політика держави: концепція, стратегія, механізми реалізації [Текст] : монографія / О. П. Борисенко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Донецьк : Юго-Восток, 2012. - 402 с.
3. Борисова О. В. Зовнішня політика України [Текст] : навч. посіб. / О. В. Борисова ; Держ. закл."Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка". - Луганськ : ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2010. - 319 с.
4. Кучик О. С. Зовнішня політика України [Текст] : навч. посіб. / О. С. Кучик, О. А. Заяць ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ф-т міжнар. відносин. - К. : Знання, 2010. - 573 с.
5. Міжнародні відносини і зовнішня політика України [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Голопатюк Л. С. та ін.] ; за заг. ред. канд. іст. наук, доц. О. І. Пошедіна ; Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. - К. : НУОУ, 2013. - 377 с.

6. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України [Текст] : підручник / Людмила Чекаленко ; Дипломат. акад. України при МЗС України. - К.: Кондор, 2011. - 289 с.

До розділу 3. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

1. Мазараки А. А. Торговля: история, цивилизация, мораль Монографія. /К.: Книга. – 2010.
2. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник/А.С. Філіпенко. – К.: Либідь, 2019. – 960 с.
3. Ashmarov I. A. History of Economics: textbook. Moscow, Berlin: Direct Media. 2018, 492 p.
4. Нагорна А. О., Славко А. С. Торгівля людьми: історія протидії на універсальному та регіональному рівнях: дис. Сумський державний університет, 2020.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань вступників на фаховому вступному випробуванні для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

1. Загальні положення:

Мета фахового вступного випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми фахового вступного випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Виконуючи тестове завдання, вступнику слід обрати одну правильну відповідь.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Вступники, які отримали менше 100 балів, до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.